

Landskap: Skåne Upptecknat av: N. Ljöberg
 Härad: Bara Adress: _____
 Socken: Skabersjö Berättat av: dels egna minnen o. dels berättelser av gamla personer.
 Uppteckningsår: 1924 Född år _____ i _____

Uppteckningen rör "Leder o. bruk från höfvenitiden sid.
 vid Skabersjö Gods." 1-6.
 Moarnas drängar hade fri
 "julestua." 2.
 Pigeorna hade fri julestuga. 2.
 "Fulhögg" utdebades t. tjänarna. 2.
 Jul-, nyårs- o. tulttonafton
 "sköts helgen in" 2.
 "Häi katten av tunnan." 2.
 Nöjesjungningen. 2-3.6.
 Nöjesommarfirandet. 3-4.
 Huru barn blev mava el. varulv. 4.
 Huru en spökhistoria uppkom. 4.

6 sid.

4801

Torparna fingo var sin radmalströja av
grann.

sld.

5-6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skåne
Båra
Skaberg
1794

19 4801

M. S. J. J. J. J. J.
Skabergs

egna minnen
& berättelser av fl. personer

Tin

Årminnesföreningen.

Enligt uppmaning i liden. Sk. Dagbl. för jag härmed vördsamt meddela några anteckningar, dels egna minnen, dels berättelser af gamle personer från min ungdom, om seder och bruk från den så kallade hofveritiden vid Skabergsjö Gods.

Från långt tillbaka i tiden, ända in på 1860 talet utförde godsits äboar och boopare nästan allt arbete som godsägaren betingade sig uti rätt; äboarna och de boopare som hade 9/1 häcklar fingo sköta jorden och köra in hela skörden, och allt slätkarbete utfördes samfällt, hvarvid pigorna samtidaigt deltog och med påfäror utjämna strängarna för tortering, det arbetet började sig vid 3 tiden på morgonen och slutades vid 9 a 3 e. m. Sedan dandades på ången till 9 a 10 tiden på qvällen, det var alltså fjolmusiken den tiden, den betrodde godsägaren samt bjöd folket på öl och brännvin. På hösten fick äboarnas pigor draga upp linet (rösta teo) samt bryta, skätta och hätkla den, detta utfördes i brytstugan och de godsits drängar som ej hade aut förlängt tid hem för att hjälpa flickorna med den ansträngande brytningen under skämt och glam, på vintern fick gömmorna på hvarje hemman spinna vissa marker lin, blänor och skäppell till herrgården. På den tiden var det ej ovanligt att inspektör och ladufogde brukade sina grova kläppar på arbetarnes ryggar, men det hände en och annan gång att folket tog själfhämd, sålunda hade en Gjerper "kafod" slagit en dräng sanslös på slätterängen, folket bildade ring omkring ^{hög} honom pönder i småbiter med sina liars och pigorna deltog modigt att nedblasa sina påfäror i ladufogdens likstumpar, hvilket då blef strafflöst för de många deltagarna, och mängen slak "spektor" blef hejdat, dragen af häcken och mörbuktad af "retkladda" de han var ute och red om qvällarna. Sjön om den tiden hade mycket stora skuggsidor så gjordes likväl mycket för folkets fröjd och nöje såväl af herrskapet som af äboarna. Hvarje jul bjöds herrgårdens folk

på bal med puppe, och alla äboarnas drängar hade fri julartea
 der husbondefolket betkostade musik och förtäring för hela byalaget
 och då der ibland var många hemman så densades det många
 nätter under julen, allt arbete upphörde under julen, utom det som
 behöfde göras för djurens skötsel. Pijorna hade fri fastkastuga.
 Sin jul gick hvarje hvarse sin "julkög", bestående af ett sötdebröd,
 en kaviung, ost, en köttkorv och en leverpölsa, vilket i allmänhet
 bars hem till deras fattiga föräldrar. Julafton gingo alltid några
 drängar till hemmanen för att skjuta in julen, även nyars och trellon
afvarna sköts, och kunde de ibland fånga en af skytterna
 voro de andra skyldiga att vända, och intaga viest antal bespar
 och de det upprepades på flera ställen så hände ofta olycker, de
 flesta genom att pietolpipan söndersprängdes. Fästlagsbördagen
 på j. m. samlades alla godsens drängar, beridna på böndernas hästar
 i 4 lag, vardera 30 a 40 man, för att antingen "slå katten ur
summan" eller "prega i ping". Den som med sin hättaf slog
 kät för summan så att den starkt förskrämda katten släppte
 ut blef kattakung, men den som slog summan i krets och den som
 slog kungaringen de voro kung och utstycktes med en krans af
 liden- och pappersblommor, alla ryttarna hade fastlagsris af stället
 och ridband på mössan, så reds till alla gårdarne med två
 förindere i biten, hvilka sprängde af i förväg och frågade om de
 fingo lof att visa sin kung, och på hvarje ställe bjöds "gökar"
 och under uppehållet på gården spelade den medföljande spelmanen.
 Sedan ryttarna aflemnade sina hästar samlades drängar och pigor
 på perspektive ställen till fest, varvid dröttnings utvaldes
Walborgsmessa afton i stygningen samlades 2 a 3 sängertag
 vid herrgårdens för att sjunga maj, och när det ena laget slutet
 sängen och aflägsade marchera nästa lag upp till slottet, och sedan
 samtliga affjungit der, gick hvarje lag åt motsatta håll, och det
 följande till gärdens dag, utom supar väntades pingar och agg
 till ett sötare maggille, hvarjone två men hurvis medlar en
 stor kong för aggens isbanding. Följande majvisa sjöngs alltid
 framför slottet: All världens Skapare af evighet

Hör det vi nu bedja, Du haiver allting väl beredt, Vår oss allom
nädig Gud med glädje. (hör det vi nu bedja och Vår oss allom
nädig Gud med glädje omjongs till hvare vers)

2. Du vintrens tvång ur landet druf, Och sommaren nu härlig blif.
3. Med jord vi jorden brukat har, Och lagt vår säd i tunne nar.
4. Förlåna oss ett gynnigt år, Bevare både hus och gård.
5. Välsigna vattnet, salt och friskt, Till mensken med sill och fisk.
6. Häl träden giva frukt och must, Att vi därpå må hafva lust.
7. Låt våra trampa, lin och ull, Att skydda oss för katta och kold.
8. Gif mjölk och smör och ost en köt, Och bovete till bovetebröt.
9. Låt bin ge vax och honung röt, Till lätedom med vin och mjöd.
10. Låt hönan gifva ägg på fat, Till pannkakor, äggamat.
11. Låt oss med hilsan myskja det, Och boskapen gå i goda bet.
12. Det bedja vi i Jesu namn, Och sluta bönen till vårt gån.
13. Nu sitta vi maj uti erd takt, Der skall det ritta i morgon dag.
14. Nu sjunga vi alla på Eder gård, Vi kommer igen till nästa år.
15. Låt barnen vi nu ses i by, Och lofvana Gud med psalmslag.
16. God natt, god natt hoar kristen själ, Och hoar nu både köll och väl.

Vid hemmanen börjades den sällsda: — God afton om i hemman
Förlåt oss att vi väcka er, — och hela viken omjongs med orden:

- Maj är välkommen. Sommaren är ljuslig för ungdomen.
- Vi komma nu uppå er gård, Och fråga om vi sjunga får ^{och uppläsa} _{om här nedan}
- Nu lyfta vi alla på vår hatt, Och önskar er alla en god natt.
- Stort tack, stort tack det skall ni ha, För gåven den var ganska bra.

Samt dessutom ibland af särskild anledning: Och nästa kommer
vi kommer igen, Så står där en vagge vid pigornas län.
Samt ifall det ej gafs något, så sjöng de: Här ligger du med
din lade kropp, Maj är välkommen, Till toppor och luss
de åter sig upp. Sommaren är ljuslig för ungdomen.

Om midsommar ^{metis} ~~tid~~ ^{vid} ~~hög~~ ^{gården} majskäng och i danden deltag
såväl de unga af Herredskapel som ortsbefolkningen, hvarvid
bjöts på öl och brännvin. Till topparna skänktes om midsommar
matt och brännvin till gemensam fest i hvare köparelag.
Höstagille bjöts på höggården med middag, kaffe och toddy

samt samt å magasin, alla som deltagit i höstarbetet vara insjunda. Hvar tredje är var "Skabersjö Lide" då Herrskapet utdelade pris i täflan på plöjning, skapridning med böndernas hästar, brottning m.m. samt för kvinnostöjd, varje pris märkt - Skabersjö Lide jämte årtal.

Mycket övertro, skrock och vidskräpelse var rådande hos dåtida folk, så troddes t. ex. bland många andra dårskap att om en havande kvinna kröp igenom en falkhamn (hinnan varit följt framfördes) så följde hon en lätt och smärtfri födelse, men blev det en pojke blev han tidvis varulv, en flicka tidvis mara. Spöken ~~gades~~ många ha sett jemte bäckhärt, skogsmän och skogsmän. Sven slottet hade sin "vita fru" som ibland lät se sig af slottets folk. Hon var i lifstiden gift med den berömda slötsaren Ove Skott, som efter att han blivit alldeles upfattig, gav en skjutbonde ovet, då han råkade baronen ett glas brännvin. När det kom en fluga i, skjutte bonden i genövar sade:
 "Har det gått fjorton herregårdar genom halsen på baronen, så må der väl vara plats till en fluga."

Som bvis huru lätt en spökehistoria uppkom vill jag anföra följande. En gammal man benämnd Polig Hans som gick omkring och sålde kakor, berättade en dag i hvarje stuga han kom: "Nu blir det snart något dödsfall inom Herrskapsfamiljen, ty Exzellensten kom akande i natt efter fyrsprång genom byn så att eldgnistorna flögs omkring för hästarnas hovar så att det lyfte i hela byn, stannade vid kyrkogården och stajullen övervände mot herregården efter en liten stund. Rätt förhållande var att klackaren som bodde strax upptill kyrkogårdsmuren hade varit med på en "hippa" vid gården och då tillföll jag och möcker jag ställde om stajullen för honom torn på natten, så var det vagnblykorna som lyfte i byn, och att skuldningens korda föll i väder och man nog förelä."

Skabersjö Gard för Skabersjö den 6 Nov. 1924.

N. Sjoberg

Alla korpore och skolare drogas
med gattigdom den tiden ken man skulle
hålla af följande:

Prästen i Skabersjö hade anmält
för Erven att Roslatts korpore mycket
sällan gick i kyrkan och de blevo kallade
till förhör, då en af korporene
anförde till deras förvar, att Erven nog
kunde tänka sig att de ej ofta kunde
gå i kyrkan då de vore elva om en
gemensam kyrkostöja, och att det kunde
hända att den som var i tur att ha
bröjen gick förhindrad, så dröjde det allte
så elva veckor till innan han kunde
komma i kyrkan. Hvarvit Erven skrek
ande tillade dem att gå till byskräddaren
och beställa var sin vadmullstöja
vänd!

på Errens beaktning.

En viss i omgivningen är utslömd: Lill gräset gro i ångarna
Maj är välkommen. I slutet kunde häng trädklängerna. Förnaren
är tydlig förändringen. *W. Sjoberg*

Der att namnet eventuellt
sj offentliggöras.